

DAN FLORIȚA-SERACIN

UN NUME DE CONSTELAȚIE

19.08.2022 Astăzi m-am trezit cu dureri epigastrice mai mari decât în mod obișnuit. A trebuit să-mi limitez gimnastica de dimineață la câteva mișcări de înviorare. Ca de obicei în astfel de împrejurări mă bântuie gânduri sumbre. Mă întreb, între altele, dacă e cazul să continui acest jurnal. Apoi îmi aduc aminte de ce zicea Liiceanu în cartea sa despre terapia prin scris. Da, dar aceasta poate fi de ajutor suferințelor psihice, mai puțin celor somatice. Iar când suferințele fizice se intensifică și cele psihice se revigorează.

Am terminat de citit cartea lui Liiceanu, Ușa interzisă. Spre sfârșit abordează problema scriitorilor care, zice el, au bătut palma cu un regim de lichele și dă exemplul lui Brecht în Germania și al lui Sadoveanu, Arghezi, Călinescu la noi. Se întreabă dacă aceștia, procedând astfel, și-au pus în pericol destinul literar. Concluzia sa este că un scriitor e mare dacă, dincolo de talent, reprezintă o conștiință. Niciunul dintre scriitorii aceștia nu poate fi mare fiindcă nu reprezintă o conștiință.

Cred că autorul e puțin nedrept. Îi repudiază pe acești scriitori numai fiindcă spre sfârșitul vieții, au pactizat cu regimul comunist. Pe alții, care au cochetat, pe vremea când încă se aflau în țară, cu orientări politice de extremă dreaptă nu îi condamnă. Pentru el aceștia reprezintă o conștiință?

Lucrurile trebuie privite mai nuanțat. Nu sunt de acord ca lui Sadoveanu să i se nege calitatea de mare scriitor dobândită cu mult înainte de instaurarea regimului comunist. Și nici lui Arghezi, Călinescu, Camil Petrescu ș.a.m.d. Riscăm să lăsăm literatura română fără scriitori de prim rang. Nu avem atât de mulți încât să ne permitem acest lucru. Nici francezii, deși aveau de unde pierde, nu s-au gândit să înceteze a-l mai socoti scriitor de primă mărime pe Céline al lor, care a colaborat cu regimul filonazist.

Se povestește că lui Cioran i s-ar fi propus să accepte Premiul Nobel pentru literatură, dar că el ar fi refuzat, pentru că nu voia să stârnească discuții despre trecutul său pro legionar, care, Doamne ferește!, în anii postbelici de puternice resentimente antifasciste, ar fi putut să dăuneze șederii lui în Franța. Informația o am de la Ion Miloș, scriitor român din Banatul sârbesc, stabilit în Suedia, care a comunicat-o auditoriului său cu ocazia unei conferințe ținută la Lugoj. Atunci a afirmat că el însuși ar fi fost rugat de Artur Lundkvist, membru în comisia de decernare a Premiului Nobel pentru literatură, să-l convingă pe Cioran să accepte prestigioasa distincție. După cum se știe, n-a avut succes în demersul său.

Ziua se încheie cu + 40° C la umbră!

21.08.2022 Toată noaptea a plouat, a continuat să plouă și astăzi, molcom, așa cum e bine pentru agricultură. E bine și pentru noi, căci ne-au exasperat căldurile extreme din această vară. Se spune că ele vor deveni și mai greu de suportat în anii următori.

Când am mai crescut puțin, mersul cu tricicleta mi-a devenit dintr-odată neatrăgător. De aceea m-am rugat de uica Livi să-mi cumpere o trotinetă. Uica Livi era mai degrabă dispus să răspundă solicitărilor mele decât tanti Mimi. Ea era mai cătănoasă, mai ștram, cum se spunea pe la Lugoj, adică mai severă, mai puțin dispusă să-mi facă anumite concesii. De pildă, nu-mi dădea voie să mănânc câte prăjituri doream. „Nu e sănătos!” zicea ea punând platoul cu prăjituri în bufet și ascunzând cheia acestuia. Dar uica Livi știa unde ținea cheia ascunsă, și când ea era plecată dădea lovitura, adică scoteam platoul cu prăjituri din bufet și îmi dădea voie să mai mănânc vreo două din ele, „atât cât să nu se cunoască, preciza el, că altfel dăm de naiba cu Mimon!”

Așadar, uica Livi mi-a dat bani să-mi cumpăr o trotinetă și de atunci am devenit mai independent, luam străzile din jurul casei la rând „dându-mă” cu ea. În căutare de locuri bune de dat cu trotineta am ajuns și până în piața bisericii cu un turn, care odinioară se numea Piața Elisabeta, cum îi ziceau pe atunci toți localnicii, cum îi ziceau comuniștii însă nu știu. Acum i se zice Piața Iosif Constantin Drăgan. În piața aceea asfaltul era de cea mai bună calitate, adică neted ca în palmă, ceea ce îmi permitea să prind viteză ca nicăieri în altă parte. De mașini n-aveam grijă fiindcă pur și simplu nu existau, le confiscaseră rușii pe cele câteva din proprietatea unor oameni mai acătării din oraș. Mai apărea din când în când o birjă, dar se deplasa încet și era lesne de evitat.

Dacă mai făceam câte o pauză, atunci mă opream de regulă în fața vitrinei unui atelier foto, în care patronul așezase pentru reclamă o mulțime de fotografii artistice. Deasupra tuturor era pusă fotografia înrămată în roșu a unei fetițe șezând, cu o buclă mare în creștetul capului și două codițe coborându-i până în poală, legate cu funde mari albe la capăt. Fetița nu privea înainte, spre mine, cel ce o admiram, ci în jos, cu pleoapele lăsate, de parcă s-ar fi rușinat de privirea mea insistentă. „E fata patronului prăvăliei”, mi-a șoptit surâzând o doamnă, observând direcția căutăturii mele. Nu puteam ști atunci că fetița aceea din cadra roșie îmi va deveni peste vreo 18 ani soție!

23.08.2022 În această zi se sărbătorea în regimul revolut, de tristă amintire, ziua națională a RSR, adică aniversarea Insurecției armate antifasciste și antiimperialiste de la 23 august 1944, cum o numeau ideologii PCR, partidul comunist arogându-și meritul de a o fi organizat și condus spre victorie. De fapt în 1944 a avut loc o lovitură de palat sub conducerea regelui, care a înlăturat din fruntea statului regimul mareșalului Ion Antonescu, văzut ca o piedică în ieșirea României din războiul antisovietic, și s-a inițiat întoarcerea armelor alături de Aliați împotriva Germaniei hitleriste. Dar comuniștii au confiscat evenimentul și l-au prezentat ulterior drept meritul lor exclusiv.

Numai că oamenii de rând nu-și băteau pe atunci capul, și așa împuiat de sloganele propagandei, cu adevărata semnificație a acestei sărbători, erau bucuroși de cele două zile libere pe care și le petreceau mulți ieșind la iarbă verde, unde se delectau cu un mic, cu o bere, cu ce mai puteau în regimul de austeritate de atunci.

În orașele mai mari se organizau parade, defilări, mitinguri, la care oamenii erau siliți să participe, ba chiar să-și arate entuziasmul în fața așa-numitelor organe de partid și de stat, prefăcându-se că au uitat de penuria de alimente, combustibili, de restricțiile de tot soiul care e făceau viața atât de amară.

La 23 august 1974 am participat, în calitate de elev al unei școli militare de ofițeri în rezervă, la parada militară din București. Ne-au învățat cu vreo trei săptămâni înainte să intonăm câteva cântece patriotice, făcând zilnic antrenamente în acest scop, termenul repetiții se pare că le era străin instructorilor noștri, apoi ne-au încărcat într-o garnitură de tren și ne-au dus timp de vreo două zile până la București. Acolo ne-au urcat pe niște podiumuri uriașe în dimineața zilei respective, făcându-ne să

așteptăm ore întregi în fața tribunei oficiale, bătuți de soare, morți de sete și privați de satisfacerea altor nevoi, până la pornirea paradei. Atunci a apărut și Ceaușescu cu consoarta, însoțiți de prințul Norodom Sihanouk al Cambodgiei, refugiat din fața ofensivei khmerilor roșii conduși de Pol Pot. Nu știu de ce Ceaușescu i-a acordat găzduire, ba chiar se mai și mândrea cu asta. În toiul uralelor și sunetelor de fanfară porneau să se perinde prin fața tribunei oficiale la început formații militare cu tehnica lor de luptă, apoi oamenii muncii purtând lozinci și imense portrete ale soților Ceaușescu, însoțiți de tot soiul de care alegorice, sportivi ș.a.m.d. Se știa că toate acestea erau pregătite din timp cu mari eforturi și cheltuieli. Întreaga mascaradă era concepută ca o omagiere a cuplului prezidențial, glorificat prin textele lozincilor scrise ori rostite, *Ceaușescu PCR*, *Ceaușescu și poporul*, *Partidul – Ceaușescu – România*, *Stima noastră și mândria*, *Ceaușescu – România*, încât mă îngrețșez numai amintindu-mi-le. Ceaușescu răspundea ovațiilor cu un gest măsurat, de om obișnuit să fie obiectul adulației tuturor, abia ridicându-și mâna până la nivelul umărului.

Ne-am răcnit și noi cântecele învățate, apoi, abia după ce ultimul picior de om a părăsit caldarâmul bulevardului, ni s-a dat voie și nouă să coborâm de pe podium la nivelul solului să ne hidratăm și să ne dezmoțim brațele și picioarele înțepenite.

24.04.2022 Nu-mi amintesc aproape nimic din cele întâmplate în prima zi de școală, când am devenit elev în clasa întâi C a Școlii elementare din Ocna Mureșului. Mama mă adusese de mână, apoi am așteptat în curte câteva minute bune alături de alți copii veniți împreună cu părinții lor, până când un domn mititel s-a urcat pe treptele de la intrarea modestului edificiu și ne-a ținut o cuvântare. „Cine e nenea acela care vorbește acolo?” am întrebat-o pe mama. Iar ea m-a strâns de mână și mi-a spus că acela e domnul director Coșciug. Ciudat a fost că, am aflat mai târziu, în școală mai era un profesor care se numea Cenușă. Cu fiul său, Mircea Cenușă, am devenit peste ani coleg la Filo în Timișoara.

Sala de clasă era mare, așa mi-o amintesc acum, cu mobilier străvechi, zgâriat și inscripționat de generațiile de elevi care l-au folosit. Dușumelele erau date cu motorină și emanau un miros supărător, încât aveam senzația că mi se uscau nările din pricina lui. Acolo, îndrumat de domnul învățător Chioreanu am învățat să cunosc literele și să le alătur unele altora în cuvinte și propoziții. Prima propoziție pe care am citit-o a fost Ana are mere, scrisă mare în mijlocul paginii de abecedar.

Mai țin minte că în drum spre școală treceam pe lângă un gard lung din scânduri pe care erau pictate cu vopsea albă câteva discuri solare cu ceva scris înăuntrul lor. Mare mi-a fost satisfacția, dar și dezamăgirea, când am putut citi silabisind, după câteva luni de școală, ceea ce scria acolo: Vo-tați soa-re-le! Mă gândeam că primul era un cuvânt urât, o înjurătură, sau cam așa ceva, scris de niște derbedei. Impresia asta mi s-a întărit când, în urma unei altercații la o partidă de fotbal jucată cu o minge de cârpă în curtea școlii, le-am strigat adversarilor: „Și să mai știți că vă votez pe toți!” „Ce ai să ne faci, mă? Ia mai spune o dată!...” s-au burzului ei, îmbrâncindu-mă.

25.08.2022 La Ocna Mureș am locuit o vreme în cartierul rezidențial al notabilităților uzinelor de produse cloro-sodice, ingineri sau funcționari superiori. Cum tata fusese jurisconsultul întreprinderii a primit o locuință în această zonă încă înainte de naționalizare. Cartierul respectiv era alcătuit dintr-un număr de vile-duplex construite pe rând înainte de război, în stil bauhaus, confortabile, oferind toate facilitățile locuitorilor. Noi ocupam parterul vilei a treia, având ca vecini la etaj pe inginerul Nicu Bârsan și pe soția acestuia Anușka. Nu aveam copii. Domnul Bârsan era foarte amabil cu mine și într-o zi mi-a dăruit un autobuz în miniatură, confecționat din placaj, probabil la atelierul de tâmplărie al fabricii.

Vilele erau înconjurate de spații verzi, amenajate în stil occidental, cu multe rondouri de flori înconjurate de gazon. Gazonul acesta era cosit periodic de Paly-baci, care ducea la plecare cu sine iarba încărcată într-o cotigă cu două roți la care avea înjugată o vacă.

Florile rondourilor, iriși și zinnia mai ales, erau vizitate de o mulțime de fluturi admirabil colorați pe care deprinsesem să-i prind în căușul palmei, ca să-i dăruiesc vecinilor mele din vila de alături, Pica și Nela, două fete vesele, vorba lui Top, cum am aflat mai târziu că îl dezmiarda pe poetul său favorit tata. Îl prețuia mult și pe Coșbuc, fiind năsăudean de obârșie, la fel ca dânsul.

Pica și Nela erau mai mari decât mine, tocmai absolviseră al doilea ciclu de învățământ și la examenul final li se cerea să prezinte câte un insectar. Așa că începuseră să umble după goange de tot felul și eu le dăruiam fluturi; ele se bucurau foarte mult de fluturii primiți, iar eu mă bucuram de bucuria lor. E drept, mă mai tratau și ele cu câte o bomboană sau o prăjiturică din când în când. Dar de cel mai mare ajutor mi-au fost ele într-o zi de pomină când căzusem în halda cu var.

Îmi plăcea să cutreier prin împrejurimile cartierului nostru, mai ales eram atras de râțul cu var, o suprafață destul de întinsă de teren acoperită cu var rezidual provenind de la cuptoarele de calcinare ale uzinei de produse cloro-sodice. Odinioară locul era presărat cu gropi, ca niște cratere, săpate de muncitorii unei cărămidării din apropiere, veche, de pe vremea când se construiau primele case ale orașului. Cum cei de la fabrică erau mereu în căutare de locuri unde să-și depoziteze produsele reziduale, au pus ochii pe această suprafață și, cu consimțământul edililor urbei, au început să deverseze acolo varul în stare fluidă care le prisosea. Cu timpul varul acesta s-a tot întins până ce a nivelat gropile de odinioară ale terenului, astfel că acesta a căpătat aspectul unui câmp de o albeață strălucitoare în bătaia soarelui. De jur-împrejurul spațiului aceuia fuseseră plantate panouri de avertizare, ca lumea să nu se aventureze pe suprafața înșelătoare, fiindcă era risc de scufundare în varul mai proaspăt turnat și insuficient întărit.

Dar eu ce să țin seama de ce scria acolo! Mă duceam să văd ce era și prin acele locuri, mai ales că obișnuiau să apară prin zonă șopârle ori salamandre de toată frumusețea. Într-o zi, poate urmărind o șopârlă, ori mai știu eu ce, m-am apropiat imprudent prea mult de rampa de descărcare a vagonetelor cu var fluid, și numai ce m-am pomenit dintr-odată cufundat în nămolul acela alb până la brâu. Cred că cineva acolo sus s-a gândit că nu era cazul încă să-mi închei socotelile atât de devreme pe această lume, așa că m-a ajutat să ies cumva din impas și să mă târâi afară din spațiul periculos. Apoi mânăjit de sus până jos cu var, ca o statueta de ghips, am luat-o smiorcăindu-mă spre casă, mai puțin speriat de pericolul în care mă aflasem, cât de chelfâneala care știam că o voi încasa la destinație. Dar Pica și Nela tocmai ieșiseră în grădina din spatele casei lor, aflată la marginea drumului pe care mă târam și eu spre locul supliciuului care mă aștepta, m-au vârat înăuntru și m-au spălat lună cu furtunul de udat flori.

„Cum de te-ai udat în halul ăsta? s-a mirat mama când a dat cu ochii de mine. „La cișmea, am răspuns cu seninătate, m-au stropit niște copii.” „Că nu te mai astâmperi și tu cu zburdălniciile tale! mi-a spus mama. Cum de m-a procopsit bunul Dumnezeu cu un asemenea copil zvăpăiat?”

27.08.2022 Am ascultat întâmplător la un post tv celebra uvertură la Cavaleria ușoară, operetă compusă de Franz v. Suppé. Asta mi-a adus aminte de perioada primei mele șederi la Lugoj, când eram fascinat de patefonul din casa părinților mei adoptivi, mașinărie acționată cu o manivelă ce îi puneă în mișcare platanul pe care se învârtea discul. Apoi un braț purtând un ac din oțel era ușor lăsat pe primul din canalele discului și, minune, din difuzorul montat în capacul detașabil al aparatului începea să curgă o melodie. Dintre cele câteva discuri de ebonită pe care mi s-a îngăduit să le ascult două mi-au plăcut mai mult: cele care pe fuseseră imprimate uvertura la Cavaleria ușoară de Franz v. Suppé și Rapsodia a 2-a de Franz Liszt. Deprinsesem să șterg cu atenție discurile înainte de a le folosi, fiecare purta câte o etichetă simpatică, rotundă, înfățișând un câine care ciulea urechea în gura pâlniei unui gramofon.

Uvertura la Cavaleria ușoară mi-a trezit interesul prin muzica ei săltăreață, cu sonorități de trompetă, care sugera parcă șarja unui batalion de cavalerie împotriva inamicului său. În timp ce Rapsodia lui Liszt îmi crea impresia unei păduri frământate de furtună. Pe vremea aceea nu puteam să percep altfel muzica, decât ca o imitație a unor manifestări sonore din realitate.